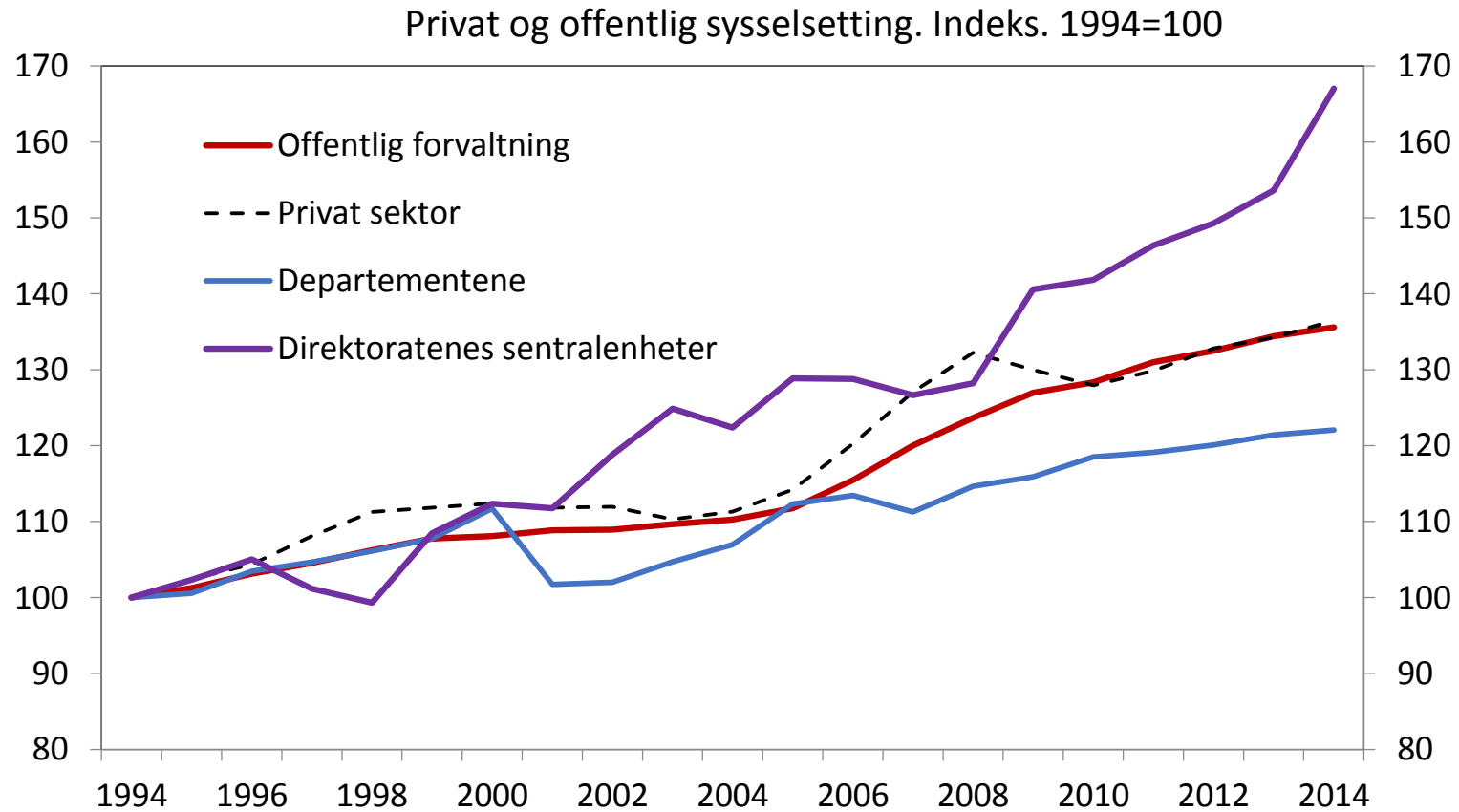

Effektivisering krever omstilling

Rune J. Sørensen
Handelshøyskolen BI

Onsdag 6. september 2017
Akersgata 64-68, auditoriet

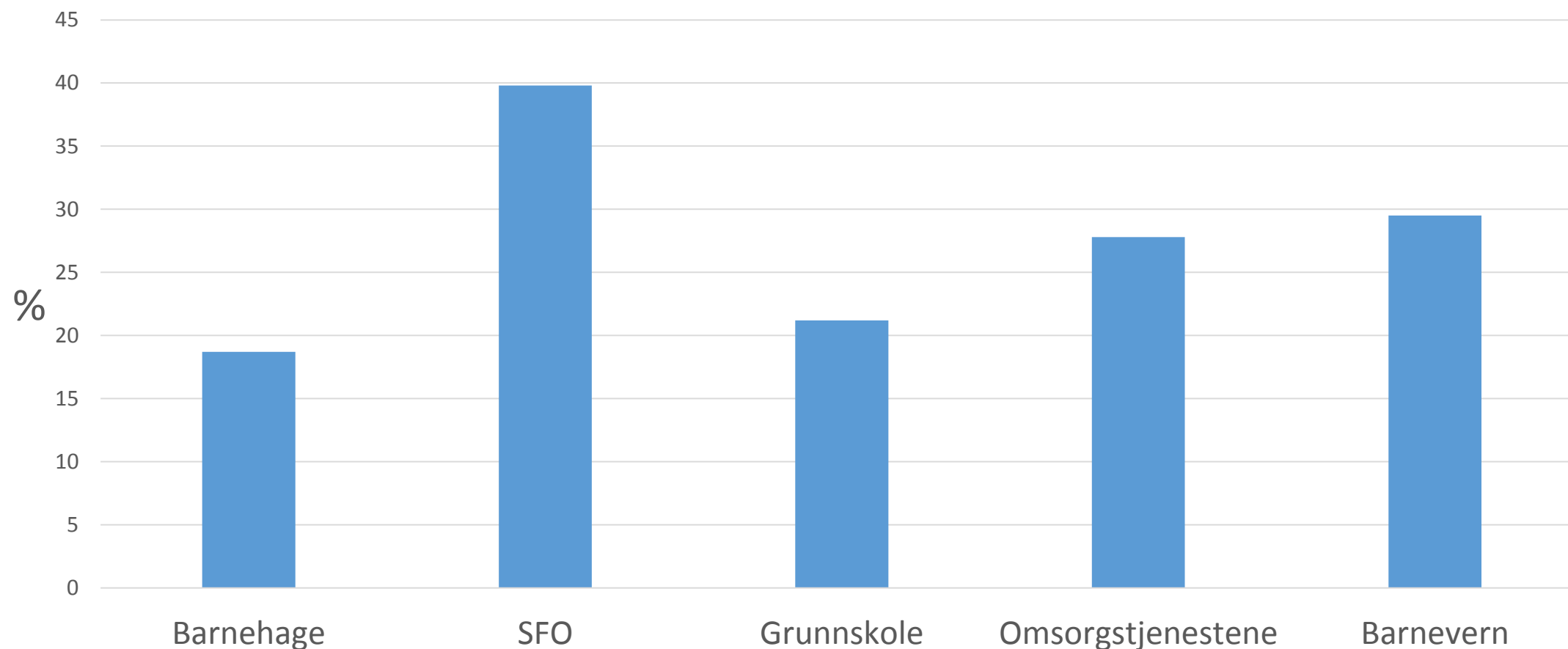
Sterk byråkrativøkst

Kilde: Statistisk sentralbyrå/ Produktivitetskommissjonen.

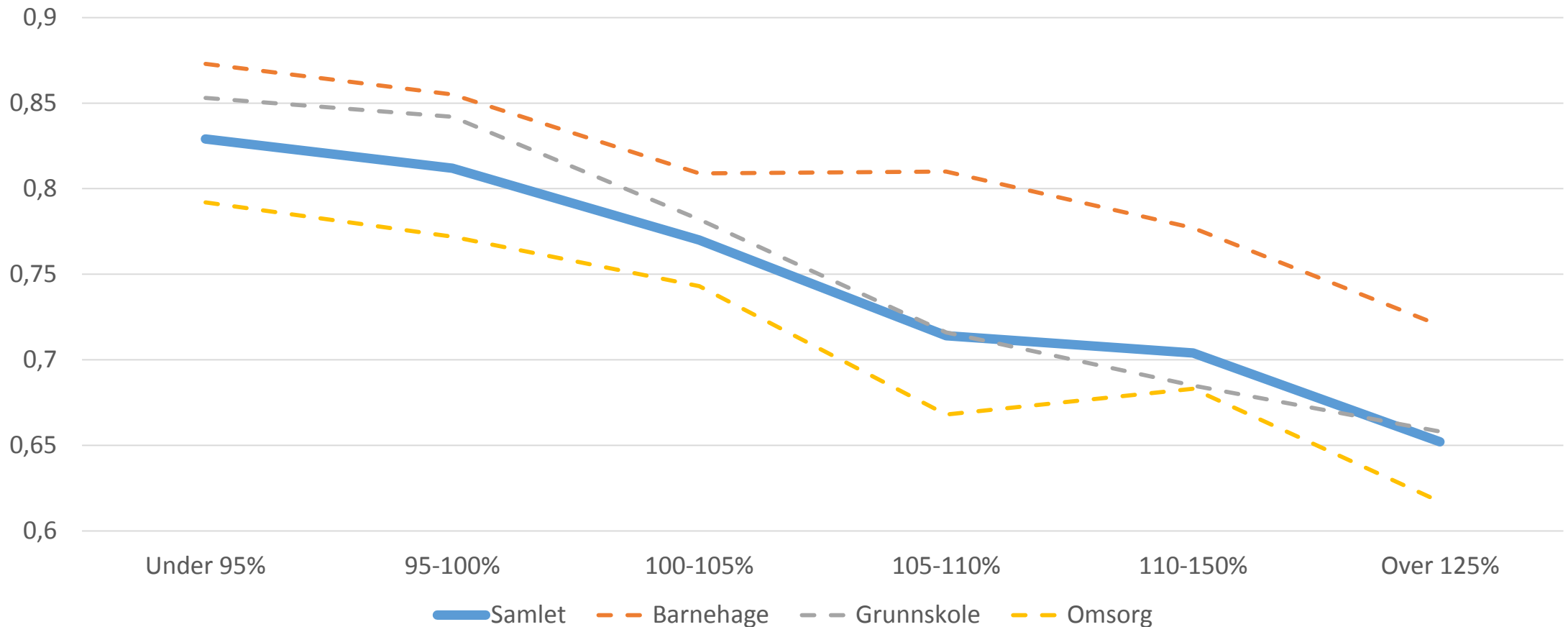
Effektivitetspotensiale i kommunene i 2015

Uveid gjennomsnitt for kommunene. Teknisk effektivitet ved variabelt skalautbytte.

Effektivitet og kommunale inntekter 2015

Kommunene er gruppert etter korrigerede frie inntekter

Hvorfor vi ikke er bedre

Pengeriklighetens problem:

- Reformen krever at staten har kniven på strupen (mulig unntak: Pensjonsreformen)
- Beslutning er ikke det samme som implementering (hva får vi ut av kommunereformen?)

Fordelingspolitikken vinner:

- Investering versus forbruk (humankapitalen, svake på utdanning)
- Horisontal fordeling (kompensasjonsgraden i trygdesystemet)
- Geografisk fordelingspolitikk (distriktene versus sentrale strøk)

Meld. St. 29 (2016 – 2017)

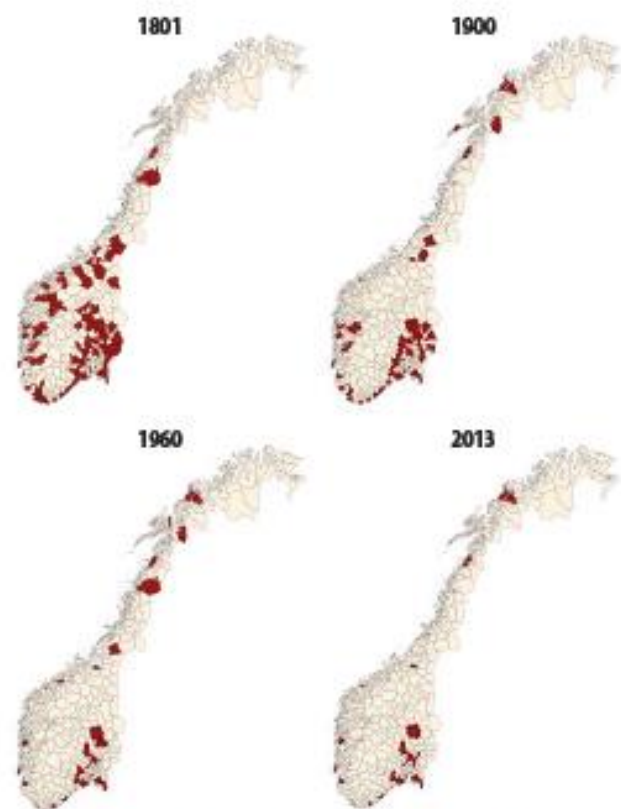
Perspektivmeldingen 2017

Urbanisering

Studier om byers betydning viser at det er sterk sammenheng mellom produktivitet og urbanisering. Storbyregioner gir i utgangspunktet gode betingelser for kunnskapstunge næringer, noe som blant annet er illustrert av høye investeringer i forskning og utvikling og høy andel sysselsatte med høyere utdanning. **I Norge er produktiviteten i næringslivet høyest i urbaniserte områder.**

Befolkningsutviklingen

Figur 1.2 nedenfor viser fire kart basert på dagens kommunestruktur (2008). De fargede rutene representerer områder der halvparten av befolkningen bodde i år 1801, 1900, 1960 og i 2013.⁷

Figur 1.2: Geografiske områder der halvparten av befolkningen var bosatt

Merk: x-aksen viser antall innbyggere i 1960 basert på dagens kommunestruktur. Kommunenavn oppgitt dersom antall innbyggere er doblet siden 1960, halvert siden 1960 (utvalg), og for de tre største byene.

Sentralisering

Drivkrefter

- Urbanisering
- Kortere reisetid
- Spesialisert faglig kompetanse
- Digitalisering
- Administrativ rasjonalisering

Eksempler på tung(drevne) prosesser på mange områder:

- Kommunestruktur
- Politistruktur
- Høyere utdanning
- Skolestruktur
- Forsvaret
- **Sykehusene**
- NAV-kontorene
- Skatteetaten
- Infrastruktur

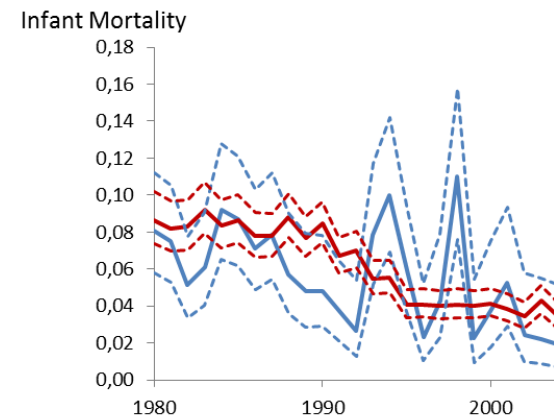
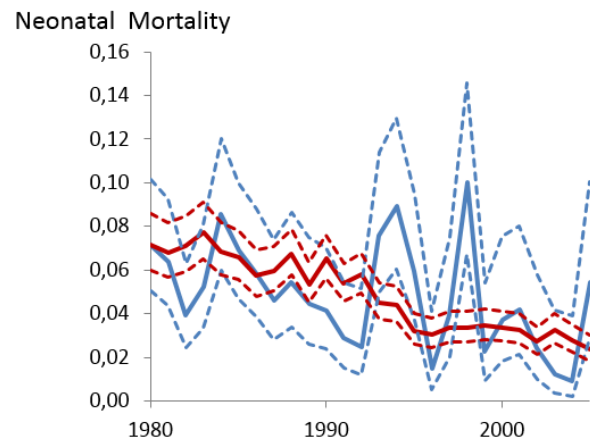
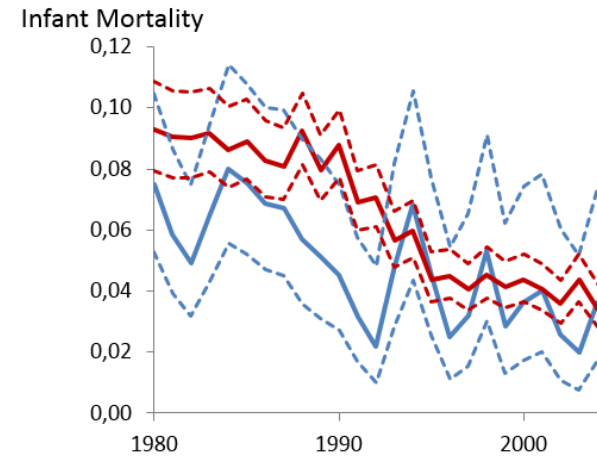
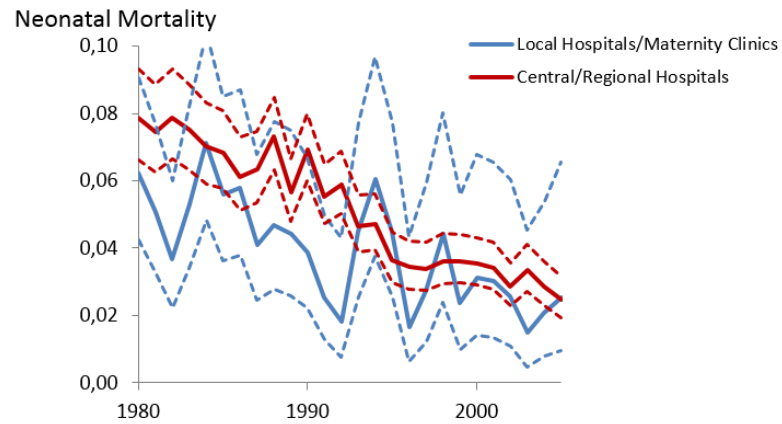
Produktivitetskommisjonen

Norge bruker mer ressurser på spesialisthelsetjenester enn de andre nordiske landene, og forbruket av tjenester er også høyere.

Produktiviteten i spesialisthelsetjenesten er lavere i Norge enn i Finland og Danmark. Sykehusstrukturen i Norge bidrar noe til det høyere ressursforbruket ved at det er noen flere sykehus med akuttberedskap og fødetilbud i Norge.

Utviklingen i spebarnsdødelighet

Unadjusted (top) and adjusted (bottom) neonatal and infant mortality. Birthweight $\leq 2500\text{g}$

Høyere eller lavere dødelighet som følge av nedleggelser?

Regionalization and Local Hospital Closure in Norwegian Maternity Care—The Effect on Neonatal and Infant Mortality
 Jostein Grytten, Lars Monkerud, Irene Skau, and Rune Sørensen

Table 2: Number of Deliveries Five Years before and Five Years after Local Hospital Closure for the Catchment Areas That Were Affected and Not Affected, by Local Hospital Closure

Hospital Identification	Date for Local Hospital Closure	Catchment Area That Was Affected by Local Hospital Closure (Treatment Group)		Catchment Area That Was Not Affected by Local Hospital Closure (Control Group)	
		Number of Deliveries 5 years before Closure	Number of Deliveries 5 years after Closure	Number of Deliveries 5 years before Closure	Number of Deliveries 5 years after Closure
A	July 1979	1,131	1,108	28,010	26,432
B	March 1980	189	214	27,625	26,394
C	July 1982	353	364	26,683	27,036
D	July 1982	264	305	26,683	27,036
E	October 1985	733	745	26,437	30,364
F	July 1986	1,860	2,212	26,684	31,264
G	September 1988	2,869	3,204	28,046	32,570
H	September 1988	1,599	1,784	28,046	32,570
I	September 1988	1,382	1,589	28,046	32,570
J	October 1988	281	307	28,124	32,576
K	July 1994	605	607	32,684	32,020
L	July 1995	849	882	32,628	32,156
M	June 1999	4,182	4,059	32,040	30,448

Table 3: The Effect of Local Hospital Closure on Neonatal and Infant Mortality (Risk Factors and Year Fixed Effect Included, But Not Reported)

Hospital Identification	Variables	Neonatal Mortality		Infant Mortality	
		Coefficient	SE	Coefficient	SE
A (N = 55,199)	Intercept	0.0884*	0.0039	0.1064*	0.0050
	Closure = 1	-0.0069	0.0039	-0.0101*	0.0050
	Period = 1	-0.0025	0.0019	-0.0028	0.0024
B (N = 53,072)	Closure × Period	-0.0013	0.0030	0.0001	0.0039
	Intercept	0.0849*	0.0048	0.0959*	0.0062
	Closure = 1	0.0099	0.0055	0.0137	0.0071
C (N = 53,241)	Period = 1	0.0033	0.0026	0.0038	0.0034
	Closure × Period	-0.0127	0.0070	-0.0135	0.0090
	Intercept	0.0666*	0.0037	0.0849*	0.0049
	Closure = 1	0.0075	0.0040	0.0073	0.0053
	Period = 1	-0.0010	0.0018	-0.0014	0.0023
	Closure × Period	-0.0027	0.0050	0.0023	0.0066

Lære av de beste?

- Kanskje finnes det eksempler på virksomheter som gjør det samme som «de beste», men likevel har dårlige resultater.
- Hvis vi finner et godt eksempel som vi vil lære av, hva skal vi da lære? Eksemplet har mange egenskaper. Hvordan kan vi vite hva som er avgjørende?

Reformer i blinde?

Regjeringen vil:

Trappe opp etter- og videreutdanning gradvis, og på sikt innføre rett og plikt til etter- og videreutdanning.

Virker dette? Det er godt grunnlag for å si at motiverte og kompetente lærere er viktig for elevenes læringsutbytte, men tynt grunnlag for å si at etter- og videre utdanning av lærere vil bidra til dette.

I 2002 etablerte US Department of Education the **Institute of Education Sciences**, med hovedformål å gjennomføre slike eksperimenter. Instituttet har et årlig budsjett på over **700 millioner dollar**.

Føderalt finansiert forskning i utdanning skal ha et eksperimentelt eller «kvasi-eksperimentelt» design (2002 Education Sciences Reform Act).

Før man gjennomfører en etter- og videreutdanningsreform i full skala bør man gjennomføre et *policy eksperiment*. Noen skoler bør få tilbud om et opplegg (eller forskjellige tilbud) i tråd med regjeringens forslag; andre bør inngå i en kontrollgruppe som ikke tilbys noe. Et hovedelement i dette bør være at *randomisering*, at skoler fordeles tilfeldig på eksperiment og kontrollgruppen.

Konklusjoner

1. Pengerikelighet betyr ofte at fordelingshensyn prioriteres foran effektivitetshensyn
2. Strukturendringene i offentlig forvaltning går for tregt.
3. Det er liten interesse for systematisk læring om konsekvensene av offentlig politikk.